

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

13 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție în componență:

Președinte – Diaconu Iurie,

Judecători – Boico Victor, Plămădeală Ghenadie,

examinând fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către inculpat, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021, în cauza penală în privința lui,

Talpa Valerii XXXXX, născut la XXXXX.

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 27.10.2020 – 19.02.2021;

Instanța de apel: 18.03.2021– 30.06.2021;

Instanța de recurs: 08.04.2022 – 13.07.2022.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 19 februarie 2021, Talpa Valerii, a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.171 alin.(2) lit. b), Cod penal și i s-a stabilit pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 5 (cinci) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

S-a încasat de la Talpa Valerii în contul statului, cheltuielile de judecată cu titlu de cheltuieli pentru efectuarea expertizei efectuate în privința părții vătămate, în sumă de 1 580 (una mie cinci sute optzeci) lei.

A fost soluționată soarta corpurilor delictive.

2. Pentru a se pronunța cu sentința în cauză, prima instanță a constatat că, Talpa Valerii, la data de XXXXX, aproximativ la ora XX, aflându-se în strada satului XXXXX, raionul XXXXX, în preajma magazinului XXXXX, fiind în stare de ebrietate alcoolică, acționând în scopul satisfacerii poftei sexuale cu minora XXXXX, despre care știa cu certitudine că este minoră, prin constrângere fizică, aplicându-i lovituri cu palmele peste diferite părți ale corpului și astupându-i gura cu mâna pentru a înfrânge împotrivirea acesteia, a întreținut un raport sexual forțat, contrar voinței ultimei. Conform Raportului de cercetare biologică nr. XXXXX de la XXXXX, la XXXXX s-au depistat spermatozoizi în secretul vaginal. Conform Raportului de expertiză judiciară nr. XXXXX din 22.10.2019 la XXXXX s-a depistat o excoriație la hotarul regiunii temporale pe stânga cu

regiunea occipitală, ce vechimea de 1-2 zile înainte de examinare, ce se califică ca vătămare corporală neînsemnată.

Ațiunile lui Talpa Valerii, au fost calificate în baza art.171 alin.(2) lit. b) Cod penal pe semnele: violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică a persoanei, săvârșit cu bună-știință asupra unui minor.

3. Sentința nominalizată a fost atacată cu apel de către:

- *inculpatul Talpa Valerii, prin care a solicitat aplicarea art. 385 alin.(5) Cod penal în privința sa.*

În susținerea cererii de apel a menționat că, se deține în penitenciarul nr. 13 Chișinău în condiții inumane și degradante. Susține că a fost deținut în stare de arest preventiv începând cu 23.10.2020 până la data de 19.02.2021.

- *avocatul Lupașcu Larisa în numele inculpatului Talpa Valerii, prin care a solicitat casarea sentinței și pronunțarea unei sentințe de achitare din lipsa faptei.*

În motivarea apelului a invocat că inculpatul nu se consideră vinovat de comiterea infracțiunii în care este învinuit și a explicat că, raportul sexual întreținut cu XXXXX la XXXXX a fost unul benevol. Invocă, că nu a cunoscut despre vârsta XXXXX deoarece sunt locuitori din diferite sate, a văzut-o în acea zi pentru prima dată dar era informat de la cunoscuți că are o reputație rea;

- în ședința de judecată s-a constatat, că parte vătămată minte asupra evenimentelor din XXXXX, având scop de a pretinde sume de bani de la inculpat, iar declarațiile ei urmează a fi apreciate critic în opinia apărării.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021, au fost respinse apelurile ca fiind nefondate, cu menținerea sentinței fără modificări.

A fost admisă plângerea inculpatului și s-a constatat încălcarea drepturilor inculpatului Talpa Valerii privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

În baza art.385 alin.(5) Cod de procedura penală, s-a redus pedeapsa definitivă de 5 ani închisoare aplicată inculpatului Talpa Valerii cu 117 zile.

4.1 În motivarea soluției adoptate instanța de apel a stabilit că, prima instanță corect și justificat și-a motivat soluția asupra vinovăției inculpatului Talpa Valerii în comiterea infracțiunii prevăzute de art.171 alin.(2), lit. b) Cod penal, luând în considerație probele administrate legal de către organul de urmărire penală și cercetate în ședința de judecată la prezenta cauză penală, cu respectarea prevederilor art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, le-a dat o apreciere justă potrivit art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, utilității, concludenței, veridicității și coroborării reciproce, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, și ajungând la concluzia corectă cu privire la vinovăția inculpatului în comiterea faptelor și prezența în acțiunile inculpatului a elementelor infracțiunilor incriminate.

În continuare, examinând probatorul, a considerat dovedită indubitabil vina inculpatului Talpa Valerii în comiterea faptelor incriminate acestuia, acțiunile lui just au fost calificate în temeiul art.171 alin.(2), lit. b), Cod penal, iar personalitatea acestuia susceptibilă supusă răspunderii penale. Audiind

participanții la proces, examinând materialul probator prezentat de procuror prin prisma argumentelor apelurilor înaintate, a considerat dovedit în afara dubiilor rezonabile faptul că, Talpa Valerii, la data de XXXXX, aproximativ ora XX, aflându-se în strada satului XXXXX raionul XXXXX, lângă magazinului XXX, fiind în stare de ebrietate alcoolică, acționând în satisfacerea poftelor sexuale cu minora XXXXX, despre care știa cu certitudine că este minoră, prin constrângere aplicându-i lovituri cu palmele peste diferite părți ale corpului și astupându-i cu mîna pentru a înfrânge împotrivirea acesteia, a întreținut un raport sexual contrar voinței ultimei.

În final a conchis că, întreaga sistemă de probe examinate mai sus și apreciată de către instanța de apel prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, coroborează între ele și demonstrează, incontestabil, faptul că, inculpatul Talpa Valerii a comis faptele prevăzute de art. 171 alin.(2) lit. b) Cod penal – *“Violul, adică raportul sexual săvârșit prin constrângere fizică sau psihică a persoanei sau profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra ori de a-și exprima voința, săvârșit cu bună-știință asupra unui minor.”*

Instanța de apel a apreciat critic declarațiile inculpatului Talpa Valerii precum că dînsul a întreținut un raport sexual benevol cu partea vătămată XXXXX, precum și faptul că nu știa că aceasta nu a atins vârsta de 16 ani, considerând că acestea sunt declarative, în situația în care sunt combătute prin probatoriul administrat, iar vinovăția acestuia a fost dovedită pe deplin și se confirmă prin ansamblul de probe administrate și cercetate în ședința instanței de apel.

Cu referire la stabilirea și individualizarea pedepsei inculpatului, a ajuns la concluzia că, prima instanță a ținut cont de prevederile art. 6, 7, 16, 61, 75, 76, 77, 78 Cod penal, de gravitatea infracțiunii săvârșite, care se atribuie la categoria infracțiunilor grave prin prisma prevederilor art. 16 Cod penal, de faptul că infracțiunea a fost săvârșită din intenție, de personalitatea inculpatului, care anterior a fost condamnat pentru infracțiuni similare, nu se află la evidența medicului narcolog sau psihiatru, nu este angajat în câmpul muncii.

Totodată, a constatat că, Talpa Valerii a fost condamnat anterior prin sentința Judecătorei Hîncești din 17.10.2013 în baza art.187 alin.(2) Cod penal la 4 ani închisoare, cu aplicarea art. 90 Cod penal termen de 2 ani, cu amenda 500 u.c; prin sentința Judecătorei Hîncești din 03.10.2014 condamnat în baza art.164 alin.(2) lit. e) Cod penal, cu aplicarea art.84, 85 la 5 ani și 6 luni închisoare în penitenciar de tip semiînchis, cu amendă 500 u.c.; prin încheierea Judecătorei Orhei din 28.09.2017 condamnatului Talpa Valerii i-a fost redus cu o treime termenul pedepsei în partea neexecutată la intrării în vigoare din 09.09.2016 al Legii nr.210 din 29.07.2016 privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Eliberat din Penitenciarul nr.18 Brănești la 15.02.2019, executând integral pedeapsa.

Cu referire la plîngerea inculpatului referitor la condițiile inumane și degradante de detenție în calitate de prevenit, care i-au afectat grav drepturile și libertățile sale fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, instanța de apel a reținut deținerea lui Talpa

Valerii, în condiții inumane și degradante de detenție, contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, astfel că în acest sens, a redus pedeapsa principală stabilită inculpatului, în baza art. 171 alin. (2), lit. b), d) Cod penal, în baza art.385 alin.(5) Cod de procedură penală, sub formă de 5 ani închisoare, pentru perioada aflării în stare de arest preventiv în Penitenciarul nr.13 Chișinău, cu 117 zile din pedeapsa aplicată.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către inculpat, prin care fără a invoca vreun temei din cele prevăzute de alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, a solicitat casarea deciziei, cu trimiterea cauzei la rejudecare.

5.1. În susținerea recursului inculpatul invocă că s-au comis greșeli fiind indicat art. 172 alin. (2) în loc de art. 171 alin. (2) Cod penal.

La fel a invocat că a solicitat reducerea termenului pedepsei cu închisoarea prin prisma art. 395 Cod de procedură penală pentru perioada de detenție 23.10.2020-30.06.2021, însă instanța de apel examinat cererea sa.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal concluzionează inadmisibilitatea acestuia din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel. Însă, conform art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de **30 de zile** de la data pronunțării deciziei.

Conform art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

În corespundere cu art. 418 alin. (1), 338 alin. (2)-(4), 340 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de apel pronunță public dispozitivul hotărârii, fapt despre care se consemnează în procesul-verbal. Hotărârea motivată se pronunță la fel public, în termen de până la 30 de zile. Copia de pe hotărârea motivată se înmânează participanților prezenți la ședința de judecată. Participanților care nu s-au prezentat în ședința de judecată li se expediază, în termen de 3 zile, copia de pe hotărârea motivată.

Sub acest aspect se atestă că, potrivit materialelor dosarului, dispozitivul deciziei adoptate de către instanța de apel a fost pronunțat la data de **30 iunie 2021**, în prezența procurorului, reprezentantului părții vătămate, a părții vătămate, avocatului inculpatului, Hamureac Oxana și a inculpatului Talpa Valerii (*prin intermediul teleconferinței*), fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel și dispozitivul deciziei adoptate (*f.d. 85-86, și 91 vol. II*). Tot din procesul-verbal al ședinței instanței de apel se constată că după pronunțarea dispozitivului deciziei, participanții la proces au fost înștiințați despre ziua și ora pronunțării integrale a deciziei motivate și anume pentru data de **01 septembrie 2021, ora 14:00**.

Potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată în instanța de apel din **01 septembrie 2021, ora 14:00** (f.d.90, vol. II) se constată că, la data stabilită, în prezența procurorului a fost pronunțată decizia motivată.

Deci, decizia atacată a fost pronunțată în condițiile legii la **01 septembrie 2021, ora 14:00**, ședință despre care atât avocatul inculpatului, Hamureac Oxana și inculpatul Talpa Valerii (*prin intermediul teleconferinței*) au cunoscut, fiindu-le cunoscută și soluția pe caz.

În continuare, Colegiul menționează că inculpatul a declarat recurs ordinar împotriva deciziei adoptate la caz, la data de **09 martie 2022**, și înregistrat la Curtea Supremă de Justiție cu nr. 992 la 09.03.2022 (f.d. 56, vol. II).

Așadar, în cauza deferită judecării instanța de recurs ordinar specifică faptul că pentru recurent, termenul de atac prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală, se calculează începând cu data de **02 septembrie 2021**, adică a doua zi după pronunțarea deciziei motivate, ținând cont de dispozițiile art. 231 alin. (3), (5) Cod de procedură penală și expiră la sfârșitul zilei de **01 octombrie 2021**.

Prin urmare, recursul ordinar declarat de către inculpat, nu se încadrează în termenul limită prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală.

La acest capitol este de menționat că art. 422 Cod de procedură penală, nu prevede repunerea în termen a recursului ordinar, nici o altă procedură legală de a calcula termenul de recurs decât de la data pronunțării deciziei motivate.

Totodată, Colegiul Penal menționează, că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală prescrie expres că în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen. Prin urmare, durata termenului de recurs este stabilită prin lege. Acest termen nu poate fi prelungit sau scurtat de instanța de judecată. El este absolut și are un caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac.

Mai mult, Colegiul notează că, o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea apelului/recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În hotărârea CtEDO pronunțată în cauza Ponomariov vs Ucraina (03 aprilie 2008) Curtea Europeană a notat că, deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe noi descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși, reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

De asemenea, Colegiul Penal reține și jurisprudența CEDO în hotărârea pronunțată în cauza Bodiu vs. Republica Moldova din 18 iunie 2019 (cererea nr. 7516/10), în care Curtea a statuat că admiterea cererii de recurs după o perioadă de timp considerabilă și în absența oricărei explicații plauzibile cu privire la

motivul pentru care partea s-a aflat în imposibilitate de a se adresa mai devreme, s-a soldat cu ignorarea unui întreg proces judiciar, și în consecință s-a constatat încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6§1 CEDO.

Prin urmare, în conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de recurs decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este declarat peste termen.

Astfel, odată ce recursul ordinar declarat de către inculpat este declarat peste termen, urmează a fi dispusă inadmisibilitatea acestuia.

7. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către inculpat, împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2021, în cauza penală în privința lui *Talpa Valerii XXXXX*, deoarece recursul este declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **11 august 2022**.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecători

Boico Victor

Plămădeală Ghenadie